بسم الله الرحمن الرحيم

İSRÂ 101-106. AYET MEALLERİNDEKİ VE TEFSİRLERDEKİ ÇELİŞKİLER

(İsrâ 17/101-106)
وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسٰى تِسْعَ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَسْـَٔلْ بَنِيٓ اِسْرَاۤءِيلَ اِذْ جَاۤءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ اِنِّي لَاَظُنُّكَ يَا مُوسٰى مَسْحُورًا
قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَآ اَنْزَلَ هٰٓؤُلَاۤءِ اِلَّا رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ بَصَاۤئِرَ ۚ وَاِنِّي لَاَظُنُّكَ يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا
فَاَرَادَ اَنْ يَسْتَفِزَّهُمْ مِنَ الْاَرْضِ فَاَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًا ۙ
وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِيٓ اِسْرَاۤءِيلَ اسْكُنُوا الْاَرْضَ فَاِذَا جَاۤءَ وَعْدُ الْاٰخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ۟
وَبِالْحَقِّ اَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ ۗ وَمَآ اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۙ
وَقُرْاٰنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَاَهُ عَلَى النَّاسِ عَلٰى مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا

(Diyanet Vakfı mealleri:)
101. Andolsun biz, Musa'ya açık açık dokuz ayet verdik. Haydi İsrailoğullarına sor. Musa onlara geldiğinde Firavun ona, "Ey Musa! dedi, senin büyülenmiş olduğunu sanıyorum!"
102. (Musa Firavun'a:) "Pek âlâ biliyorsun ki, dedi, bunları, birer ibret olmak üzere, ancak, göklerin ve yerin Rabbi indirdi. Ey Firavun! Ben de senin hakikaten mahvolduğunu sanıyorum!"
103. Derken, Firavun onları ülkeden çıkarmak istedi. Bu yüzden biz onu ve maiyetindekilerin hepsini (denizde) boğduk.
104. Arkasından da İsrailoğullarına: "O topraklarda oturun! Ahiret vaadi tahakkuk edince, hepinizi toplayıp bir araya getireceğiz." dedik.
105. Biz Kur'an'ı hak olarak indirdik; o da hakkı getirdi. Seni de ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik.
106. Biz onu, Kur'an olarak, insanlara dura dura okuyasın diye (ayet ayet, sure sure) ayırdık ve onu peyderpey indirdik.

Bu ayete verilen mealler düz bir okumayla okunduğunda hem kendi içinde hem de Kur'an'da anlatılan *Musa kıssaları*yla çelişkiler barındırıyor:

1) 101. ayete şöyle meal verilmekte: *"Andolsun biz, Musa'ya açık açık dokuz ayet verdik. Haydi İsrailoğullarına sor."* Mealdeki *"Haydi İsrailoğullarına sor."* emri hiçbir şey emretmeyen bir emir gibi çünkü *"sor"* deniliyor, kime sorulacağı da söyleniyor ama "NE soracağı"na dair hiçbir şey söylenmiyor.
2) Ayetin başındaki 'LEQAD' ifadesi meal yazarları tarafından "yemin edatı" olarak alınmış fakat öncesinde de sonrasında da "yemin" etmeyi gerektirecek herhangi bir durum yok, üstelik "muhatap" bir resul.
3) 102. ayette Musa'nın bir konuşması aktarılıyor. Musa konuşmasına yine bir *'leqad'* edatıyla başlıyor. Öncesi olmayan bir konuşmada Musa neden bu edatı kullanıyor?
4) Musa *'leqad'* edatıyla birlikte şöyle diyor "قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ" *(Kâle lekad 'alimte).* Bu cümle meal yazarları tarafından "biliyorsun ki" şeklinde çevriliyor oysa fiil "iki tane" mefulünü direkt olarak almış bu yüzden fiilin "bilmek" anlamında olmaması gerekir.
5) Meal yazarlarına göre 102. ayetteki (هٰٓؤُلَاۤءِ) *'HAULAİ'* ifadesinin mercisi bir önceki ayette geçen *'tis'a ayat'* ifadesidir oysa bu ism-i işaret hem müzekker hem de "akıllı varlıklar" için kullanılan bir ism-i işarettir.

6) 103. ayete şu meal verilmiştir: *"Derken, Firavun onları ülkeden çıkarmak istedi. Bu yüzden biz onu ve maiyetindekilerin hepsini (denizde) boğduk."* Kur'an'da anlatılan diğer *Musa kıssaları*nın tamamında Firavun'un onları ülkeden çıkarmayı değil, tam tersi onları ülkeden çıkarmak için gelen Musa'yı engellemek yani onları ülkeden ÇIKARMAMAK istediği anlatılmaktadır.
7) Yine 103. ayette geçen فَاَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَعَهٗ جَمِيْعًاۙ *(feaġraknâhu vemen me'ahu cemî'â(n))* cümlesine şu meal verilmiş: *"Bu yüzden biz onu ve maiyetindekilerin hepsini (denizde) boğduk."* Ayetteki *'me'ahu cemian'* ifadesi genel bir ifadedir, bu ifade "onun maiyetinde bulunan herkesin dolayısıyla tüm Mısır'ın boğulması anlamına gelmektedir oysa diğer ayetlerde boğulanlar "ordu, Karun, Haman ve Firavun"dur.
8) 104. ayet وَقُلْنَا مِنْۢ بَعْدِهٖ لِبَنِيْٓ اِسْرَۤاءِيْلَ اسْكُنُوا الْاَرْضَ *(Vekulnâ min ba'dihi libenî isrâ-île-skunû-l-arda)* cümlesi ile başlamaktadır. Meal yazarlarına göre bu cümledeki *'hu'* zamiri Firavun'a dönmektedir. Buna göre Beni İsrail, Firavun'un boğulmasından sonra *'el-ard'*da yani Mısır'da oturmuştur oysa Kur'an'ın diğer yerlerinde anlatılan *Musa kıssaları*nda İsrailoğulları yarılan denizden karşıya geçtikten sonra Firavun boğulmuş ve Beni İsrail bir daha Mısır'a dönmemiş, Musa ile beraber bilinen yolculuklarına devam etmişlerdir.
9) 105. ayet وَبِالْحَقِّ اَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَۗ *(Vebilhakki enzelnâhu vebilhakki nezel(e))* cümlesi ile başlamaktadır. Meal yazarları bu cümleye şöyle bir meal vermişlerdir: *"Biz Kur'an'ı hak olarak indirdik; o da hakkı getirdi."* oysa cümlede *'KUR'AN'* kelimesi yoktur. Geriye doğru zamire merci arandığında 101-105 ayetleri arasında anlatıla *Musa kıssaları*nda da *'Kur'an'* kelimesi yoktur. Ayrıca birinci cümlede ifal babından gelen *'enzele'* fili ikinci cümlede hem lazım hem de sulasi mücerred olarak gelmiştir o halde bu zamirin mercisi kimdir? Buna "muhatap alınan resuldür" diyemeyiz çünkü muhatap sigası kullanılmaktadır. Bu durumda "Hem birinci cümledeki *'hu'* zamirinin mercisi hem de ikinci cümledeki *'nezele'* fiilinin faili kimdir?" sorusu ortaya çıkmaktadır.
10) 106. ayet şöyledir: وَقُرْاٰنًا فَرَقْنٰهُ لِتَقْرَاَهٗ عَلَى النَّاسِ عَلٰى مُكْثٍ وَّنَزَّلْنٰهُ تَنْزِيْلًا *(Vekur-ânen feraknâhu litakraehu 'alâ-nnâsi 'alâ mukśin venezzelnâhu tenzîlâ(n))* Buna verilen meal ise şöyledir: *"Biz onu, insanlara aralıklarla okuyasın diye okumaya elverişli bölümlere ayırdık, peyderpey indirdik."* Cümleye dikkat edilirse en baştaki *'kur'an'en'* ifadesinin mansub olduğu görülecektir, bu durumda "Cümlede bir İŞTİĞAL var." dememiz gerekir. Verilen meal ile ayetin orijinal metni birbirinden oldukça uzaktır çünkü *'feraqnahu'* ifadesindeki *'hu'* zamiri en baştaki '*kur'an'en'* kelimesine dönmektedir. Bu durum cümlede iki tane *'feraqna'* fiilinin olduğu anlamına gelir yani cümle aslında şöyledir: *'FERAQNA KUR'AN'EN, FERAQNAHU'* Bu durumda meal şöyle olmalıdır: *"BİZ KUR'AN'I AYIRDIK; ONU AYIRDIK Kİ BİR MUKS ÜZERE EN-NAS'A OKUYASIN."* Bu durumda ya ayet bölünmesinde bir hata vardır ya da ayette başka bir şey anlatılmak istenmektedir.
11) *'Kur'an'* kelimesi Kur'an'da 88 kez geçmektedir. Bu kelime İsrâ suresinde 16 kez geçmektedir. Bu durum İsrâ suresini içinde *'Kur'an'* kelimesinin en fazla geçtiği sure yapmaktadır.

ZEMAHŞERİ 103 ve 104. ayetlerle ilgili şu tefsiri yapmıştır:
[2077] "Bunun üzerine" Firavun Mûsâ ve kavmini Mısır toprağından söküp çıkarmak, atmak ya da öldürmek veya köklerini kurutmak suretiyle onları silip süpürmek "istedi." Ama tuzağı kendi başına döndü, Allah Teâlâ da onu beraberindeki Kıptilerle birlikte suda boğarak ortadan kaldırdı.
[2078] "Haydi, yerleşin" Firavun'un sizi söküp atmak istediği "o topraklara! Âhiret vaadi" yani kıyamet vakti "geldiğinde, hepinizi bir araya getireceğiz." Sizi ve onları karıştırmış olarak, bir

arada toplayacağız. Sonra da Allah aranızda hükmünü verecek; mesut olanlarla bedbaht olanları birbirinden ayırt edecektir. Lefîf, farklı kabilelerden müteşekkil topluluklar anlamındadır.

F. RÂZİ şu tefsiri yapmıştır:
Allahü teâlâ, daha sonra "Derken onları o yerden sürüp çıkartmak istedi" buyurmuştur. Bu, "Firavun onları, yani Hazret-i Musa ile kavmi İsrailoğullarım çıkarmak istedi" demektir. "İstifzaz"ın manası, bu sûrede 76. ayette geçmişti. Ayetteki "o yer" ile, Mısır toprağı kastedilmiştir. Zeccac ayetteki "istifzâz" fiili ile, "Onların, İsrailoğullarını öldürmek veya sürgün etmek suretiyle çıkarmak istemeleri" manasının kastedilmiş olması uzak bir ihtimal değildir" demiştir.
Allahü teâlâ sonra da "Biz de hem kendisini hem de onunla beraber olanları toptan suda boğuverdik" buyurmuştur ki, bunun manası, "Kötü düzen (hile), onu hazırlayanın hasına dolanır" (Fatır, 43) ayetinde anlatılan husustur. Yani Firavun, sırf Mısır kendisine kalsın diye, Musa ve adamlarını oradan sürüp çıkarmak istedi. Ama Allahü teâlâ, Firavunu boğup öldürdü ve Mısır Krallığı'nı Musa ile kavmine verdi. İsrailoğullarına "O yerde siz oturun" yani "Bu yer, düşmanınızdan temizlenmiş olarak, artık size aittir" buyurdu.

KURTUBİ şu tefsiri yapmıştır:
Bunun üzerine onları o yerden sürüp çıkarmak istedi. Biz de onu beraberindekilerle birlikte suda boğuverdik. "Bunun üzerine onları o yerden sürüp çıkarmak istedi." Yani Fir'avun, Hazret-i Mûsa ile İsrailoğullarını öldürmek yahut uzaklaştırmak suretiyle Mısır topraklarından çıkarmak istemişti. Allah ise onu helâk etti. Ondan sonra İsrailoğullarına şöyle dedi: "O yere siz yerleşin. Sonra âhiret vaadi gelince onları da sîzi de bir araya getireceğiz." Ondan yani onun suda boğulmasından sonra İsrailoğullarına şöyle dedik: "O yere Şam ve Mısır topraklarına siz yerleşin. Sonra, âhiret yani kıyâmet vaadi gelince, onları da sizi de bir araya getireceğiz." Kabirlerinizden her bir yerden birbirinize karışmış olarak, birbiriyle tanışmayanlar olarak ve sizden hiçbir kimsenin kendi aşiret ve kabilesine doğru gitmesi söz konusu olmaksızın haşredeceğiz.

TABERİ diğer tefsirlere muhalefet ederek ayette geçen *'el-ard'* kelimesine "Şam toprakları" manası vererek şu tefsiri yapmıştır:
Firavun, Musa'yı ve İsrailoğullarını Mısır'dan sürmek istedi. Biz de onu ve beraberindekilerin hepsini suda boğduk. Bundan sonra İsrailoğullarına şöyle dedik: "Buraya siz yerleşin. Vadedilen kıyamet günü gelince sizleri bir araya toplarız". Firavun, Hazret-i Musa'yı ve İsrailoğullarını Mısır topraklarından çıkarmak istedi. Allahü teâlâ da onu ve kendisine yardım edenleri Kızıldeniz'de boğarak cezalandırdı. Firavun ve ona tâbi olanlar helak olduktan sonra Allahü teâlâ, Hazret-i Musa'nın ve ona tâbi olan İsrailoğullarının Şam topraklarına yerleşmelerini emretti ve kıyamet gününde mahşer meydanında, Firavun ve taraftarlarıyla Hazret-i Musa'yı ve ona tabi olanları bir araya getireceğini vadetti.

Taberî'nin bu dediğinin (işkembeden sallamak olsa bile) geçerliliği *'el-ard'* kelimesinin ikinci kullanımda NEKRE gelmesine bağlıdır.

M.OKUYAN şu tefsiri yapmıştır:
"Arkasından da İsrailoğulları'na 'O topraklarda yerleşip oturun!' demiştik." Yüce Allah Firavun'u ve adamlarını suda boğduktan sonra İsrailoğullarına yönelik "O ülkede yerleşip

oturun" şeklinde bir emir verdiğini beyan etmektedir. Bu konu A'râf 7/129, Kasas 28/5-6'da da yer almaktadır. Yüce Allah'ın İsrailoğullarını yerleştirdiği yer veya ülke "Filistin-Şam" veya "Ürdün, Filistin, Mısır" toprakları olarak zikredilmektedir. Ayette yer adı verilmemesi nedeniyle bu toprakların neresi olduğu hakkında net bilgiler vermek doğru olmayabilir ancak İsrailoğullarının Firavun'un helakinden önce yaşadığı Mısır toprakları da daha sonra onların gittiği kuzeydeki Filistin, Şam, Ürdün vs. topraklar da kastediliyor olabilir.

Diğer tefsirleri de buraya kopyalayıp sözü uzatmanın gereği yoktur. Zemahşerî, Kurtubî, Râzî gibi müfessirlere ve günümüz müfessirlerine göre Firavun ve onunla birlikte olan KOPTİLER boğulmuş, Mısır krallığı Musa'ya ve onunla birlikte olan Yahudilere geçmiştir. Bu devasa bir çelişkidir çünkü ta en başından beri Musa'nın görevi bellidir. Onun görev tanımı içerisinde "Mısır'a yerleşmek, Mısır'ı ele geçirmek" gibi bir durum yoktur.

(Buradan sonrası size emanet.)

Kusursuzluk sadece Âlemlerin Rabbi Allah'ın olabileceği bir şeydir.

الحمد لله رب العلمين

Ramazan Demir
01.05.2025